

Procediment Discursiu: Les preguntes de la pràctica reflexiva

Nom del recurs	Les preguntes de la pràctica reflexiva
Adreçat a	Formadors
Descripció	<p>El mètode de formació de la pràctica reflexiva que es porta a terme amb el professorat té una base important en les preguntes. Les preguntes poden ajudar a:</p> <ul style="list-style-type: none">• Aclarir el que es vol dir• Concretar i definir• Ordenar, endreçar les idees, jerarquitzar-les, prioritzar-les• Esbrinar causes, conseqüències, condicionants...; és a dir, contextualitzar idees o conceptes• Conscienciar• Projectar, anar més enllà, anticipar• Tornar enrere per contrastar• Donar seguretat• ... <p>Per a cada moment i situació hi ha la pregunta adient, la que fa avançar. El que es pretén ara és reflexionar sobre el seguit de qüestions plantejades al llarg del curs anterior i fer una sistematització que ens pugui ajudar en els nostres propis processos. Però no podem oblidar que qualsevol pregunta està associada amb una actitud concreta. En els cursos amb professorat, el plantejament de preguntes va necessàriament acompanyat d'una gestualitat precisa (veu, mirada, cos...), és a dir, d'una <i>mise en scène</i> pròpia del formador vesatià.</p>
Moment del procés	Al llarg de tot l'ALACT
Objectiu. Què desencadena?	Si el formador pot comptar amb una sistematització de preguntes possibles que acompanyin el desenvolupament de les diferents trobades, se sentirà més segur i tindrà un ventall més ampli de recursos dialèctics que li permetrà una major flexibilitat en els procediments i instruments utilitzats.
Presencial/no presencial	Presencial i/o virtual (a través de l'aula Moodle)
Autor/a del document	Inma López

Objectiu	Context	Pregunta	Llenguatge / Accions / Discurs
Creació i manteniment de la comunitat d'aprenentatge	Primera i segona trobades, per a la creació de la comunitat d'aprenentatge, però també és convenient al llarg de tot el procés	<ul style="list-style-type: none"> • Què relacions amb la formació? • Què relacions amb la reflexió? • Quin paper li atorgues a...? • Què relacions tu amb...? • Què penses de...? • És això el que volíeu dir? • Per què heu dit això? • Com heu arribat a...? 	<ul style="list-style-type: none"> • Dirigir-se a cada un dels professors • Parlar com a col·lectiu (nosaltres, els professors) • Acostar-se, apropar-se • Gesticulació, mirada càlida • Veu emfatitzadora • Mai “saber”, sempre “pensar” o “sentir” <p>Tot això és la base <i>vesatiana</i> utilitzable en cada moment de les trobades</p>
Acostament a la reflexió interior	Primera trobada. Paisatges interiors / El meu bagatge / El riu de la vida / Records del meu aprenentatge	<ul style="list-style-type: none"> • Per què és positiva / negativa aquesta experiència per a tu? • Què voldríeu comentar al grup respecte de les vostres experiències? Per què? • Què faig respecte de...? • Us sentiu reflectits en aquestes paraules? Per què? 	<ul style="list-style-type: none"> • Apuntar literalment les paraules clau que considerem útils pel nostre propòsit
Positivació de les actituds negatives	Primera trobada. Al voltant de la pregunta sobre la formació rebuda fins el moment present: <i>Quins aspectes positius / negatius has trobat fins ara en els cursos de formació?</i> En cas que no sortís “reflexió” o “observació”, o en cas que no consideressin necessàries l'observació i la reflexió	<ul style="list-style-type: none"> • Penseu que l'observació i la reflexió haurien d'estar presents en la formació? Per què? • Si la pregunta és que no, Tothom hi està d'acord? Tothom pensa igual? Explica –a la persona concreta- com ho vas aplicar. Algú ha tingut alguna experiència contrària –de coses que no hagi pogut aplicar? • Si encara persisteixen, personalitzar en la nostra experiència. Somrient. 	<ul style="list-style-type: none"> • Si sortís la paraula “pensar”, associar-la amb la “reflexió”; igualment, si sortís l'expressió “mirar què fan / faig...”, associar-la amb “observació”. • En cas que es parlés d’“entre tots” o “compartir”, caldria associar-lo a la comunitat d'aprenentatge de la que serem part tots nosaltres. • Aprendre dels altres i amb els altres • A l'ALACT, s'haurien de poder reconvertir la T dels punts negatius en positius. Per exemple, “la formació ha estat massa teòrica” → “nosaltres partirem de la nostra pràctica”; o “mai es té en compte al professorat” → “nosaltres parlarem de les nostres inquietuds i partirem d'elles”...

Objectiu	Context	Pregunta	Llenguatge / Accions / Discurs
Reflexió sobre les lectures	Si es dona un article per llegir, a la següent trobada hauríem de recollir-ne els fruits. Al marge de les preguntes que la mateixa fitxa de lectura ja conté, per exposar-ne les conclusions...	<ul style="list-style-type: none"> • Heu tret alguna cosa en clar del que heu llegit? • T'ha aportat alguna cosa? • Quines són per a tu les paraules clau d'aquesta lectura? 	<ul style="list-style-type: none"> • Deixar parlar lliurement al professorat, anotant les paraules que per a l'objectiu de la trobada siguin importants
Reflexió sobre la pròpia tasca docent i els neguits relacionats amb la lectura i l'escriptura	Segona trobada. Les bones pràctiques / Les meves inquietuds	<ul style="list-style-type: none"> • Què penso que podria millorar en la lectura i escriptura? • Com em sento com a ensenyant quan treballo lectura i escriptura? • Per què estàs content amb això que et surt bé? • Què em surt bé en la lectura i en l'escriptura? • Què t'aporta com a persona? I com a docent? • Què ha estat significatiu per a tu d'aquesta trobada / activitat? 	<ul style="list-style-type: none"> • Coses positives i negatives que m'inquieten → el que porta a voler millorar les coses és la inquietud. • El grau màxim de consciència és el perquè. • Deixar que els professors agrupin les idees que apareixen
Definició de la pregunta de recerca	Tercera trobada. Última etapa de la conscienciació. Està directament relacionat amb el treballat a la trobada anterior i dependrà de les àrees d'interès / inquietuds dels professors en cada curs. Una vegada elaborat el mapa conceptual que ens guiarà cap a la pregunta de recerca, les preguntes haurien de focalitzar-se més. Ens servirà de guia el <i>Qüestionari per a la formulació d'objectius</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Què penses que cal fer per optimitzar la lectura (eficàcia)? • Què penses que cal fer per optimitzar la lectura? • Què penses que cal fer per...? • Quin objectiu em proposo amb aquest tema? • Com puc sensibilitzar els alumnes cap a la lectura? • Què he de fer concretament? • Què és per a mi una bona classe de lectura? • Què comporta en la meua classe l'expressió escrita? 	<ul style="list-style-type: none"> • Malgrat hem de tenir cura del temps, és important que el professorat se senti lliure a l'hora de parlar. No s'hauria de mirar mai el rellotge

Objectiu	Context	Pregunta	Llenguatge / Accions / Discurs
Preparació per a l'observació	Abans del llarg període que els professors tenen per observar-se a l'aula. <i>La meva/ nostra t / Graella de referència.</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Què és una bona metodologia en el treball de lectura i escriptura? Per què? • Què implica per a mi en la meua metodologia? • Què implica...? • Què vull aconseguir...? • Quin objectiu busco / tinc? • Com puc observar el que estic fent? • Quins instruments em poden ajudar? • Què faig respecte de...? • Per què faig això? Per què no faig...? • Què m'està passant? • Què està canviant? • On estic ara? <p>Quan s'ha finalitzat el període d'observació:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A quines conclusions heu arribat? • Què han aportat els companys que és significatiu o interessant per a mi? 	<p>Inherent a aquest seguit de preguntes està el <i>logbook</i> o quadern de notes, que es revela com a un instrument eficaç en les pautes d'observació. Preguntes que poder incorporar-hi són¹:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Quins van ser els principals objectius de la classe? • Quins procediments didàctics vaig emprar? • Quins problemes vaig trobar i com els vaig resoldre? • Quines varen ser les parts més productives de la classe? • Quines varen ser les menys productives?
Recapitulació i aproximació a la pregunta de recerca	Abans d'acabar de definir la pregunta de recerca, no ha de quedar cap dubte entre el professorat. Conscienciació 2.	<ul style="list-style-type: none"> • Hi ha algú que tingui algun dubte del que hem estat fent fins ara? • Hi ha algú que tingui aquest mateix dubte? • Per on voleu començar? 	En aquest moment el formador esdevé expert que dóna respostes. No es pot encetar el PAP amb dubtes
Concreció de la pregunta de recerca	Estem en la quarta trobada, posterior en tot cas al període d'observació. Conscienciació 2.	<ul style="list-style-type: none"> • Què he trobat en les lectures / en l'observació? • Quina proposta concreta puc portar a classe? Amb quin objectiu? • Per a què em servirà? • Per què és significativa per a mi? • Què he de fer concretament? 	<p>El per què és l'element central que han de verbalitzar i argumentar</p> <p>El portafoli intermedi és vital per anar guiant el professorat, fer-lo reflexionar i detallar o esmicolar les seves respostes (o intuïcions de respostes)</p>

¹ Olga ESTEVE, *La observación en el aula como base para la mejora docente*

Objectiu	Context	Pregunta	Llenguatge / Accions / Discurs
Elaboració conjunta del PAP	Ja s'ha concretat la pregunta de recerca i es comença a portar a terme el Pla d'Acció Pedagògica	<p>Del que estic experimentant amb el meu PAP,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Què em funciona? • Què no em funciona? Per què? • Què em sembla que podria fer? • Què vull preguntar als meus companys per què m'ajudin a resoldre el problema que tinc? • Què vull preguntar als meus companys respecte de l'actuació que estic portant a terme? • Com em sento aplicant aquest nova metodologia / activitat / ...? 	<p>Ha arribat l'hora que els menys experts esdevinguin experts. Se'ls ha de deixar parlar. Si no arriben a una resposta satisfactòria, el formador pot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Recomanar una T adient • Explicar una experiència pròpia que doni seguretat als professors. En aquest cas, respectar l'actitud de simetria és molt important, tant en la disposició geogràfica que pren respecte dels professors, com en l'actitud espontània i oberta que digui sense paraules <i>Si jo he estat capaç d'arribar a aquesta experiència, tu també ho ets.</i>
Avaluació del PAP	Últimes trobades. Recapitulació	<ul style="list-style-type: none"> • Com avalues el teu procés? • Hi ha diferències significatives entre les primeres evidències que has recollit i les últimes? • Per què has triat aquestes evidències? 	<p>En aquest moment tots són ja experts i la relació de simetria és més evident que mai. La cooperació ha revertit en l'autoregulació i l'autoaprenentatge docent.</p>
Cloenda del PAP i del curs	Per elaborar el portafoli final	<ul style="list-style-type: none"> • Qui vol explicar alguna cosa del seu portafoli / PAP? Per què? • Com et sents ara? • On estàs? • I a partir d'ara, què? • Se t'ha desvetllat una altra àrea de recerca / acció? 	